

VERGİCİNİN DÜNYASI

CIHAT ÇETİNKAYA

30/03
1996
ŞP.11

Türkiye'de sosyal güvenlik sorunu

Bugünkü yazımızda son yıllarda gerek siyasi gerekse sosyal boyutlarıyla sıkça tartışma konusu edilen Türkiye'deki sosyal güvenlik sistemi ve sorunlarını bir nebze irdelemeye çalışacağız.

Çalışan nüfusun tamamını yakından ilgilendiren sosyal güvenlik müessesesinin yeniden ele alınması kaçınılmaz hale gelmiştir. Kamu kesimi çalışanları için Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu, özel sektör çalışanları için ise Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunlardan Emekli Sandığı kamu kesiminde çalışanlara sağladığı sosyal haklar ve yardımlar bazında, tüm memurları, askerler, polisler ve KİT yöneticileri de dahil yüksek bürokratları kavramış durumdadır. Bu haliyle çalışan nüfusun memur olan yaklaşık iki milyon aktif çalışan ile beraber, emekliler, dul ve yetimler bu sistemin içerisinde sosyal güvenlik sorunlarının olmadığını düşünerek yaşamlarını idame ettirmektedirler. Diğer taraftan kamu kesiminde çalışan tüm işçiler S.S.K. kapsamında kendileri, aileleri ve çocuklarıyla emeklilerini dul ve yetimlerini kucağına alan bir sosyal güvenlik ağına içine almışlardır. Bu iki büyük kuruluşa ilaveten, bağımsız çalışanlar sigorta sistemi olarak az sayıda üyesi ile Bağ-Kur toplunun geride kalan nüfusunu sosyal güvenlik şemsiyesi altına almak için faaliyetlerini sürdürmektedir.

Elimizdeki veriler tam ve sıhhatli olmamasına 65 milyon civarındaki Türkiye şu veya bu şekilde bu üç kurumdan oluşan sosyal güvenlik şemsiyesinin altına girdiği tahmin edilmektedir. Özellikle tarım kesimi çalışanları ile turizm hizmet sektöründe çalışanların pek çoğu ve bağımsız çalışan esnafın büyük kısmı bu şemsiyenin altına girmemiştir.

Sağladıkları hak ve menfaatleri boyutunda birbirinden farklı uygulamalar icra eden bu üç kurumun birleştirilmesi ve bir çatı altında toplanması son iki büyük seçimde hemen hemen tüm siyasi partilerin seçim programlarında yer almıştır. Ancak kaynakları aktif çalışan nüfusu ödediği sigorta primlerinden ibaret olan bu üç kurum sağlanacak sosyal ve mali haklar ve menfaatler konularında asgari müştereklerde birleşmemektedirler. Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin çok önemli olan bu üç müessesesini bir araya getirilememesinin sebebi asla ellerinde bulunan mal varlıklarından olamayacağı açıktır. Sonuçta mal varlığı parayla ifade edilen değerler toplamıdır. Bu değerlerin işletilmesi ve yönetilmesi ve yüksek geti-

rilere ulaştırılması her yönetimin ana politikalarını teşkil etmektedir.

Devlet yönetimi altındaki bu kurumların şemsiyesi içine giren nüfus Türkiye nüfusunun yarısının biraz üzerinde gözükmektedir. Peki, diğer nüfusun sosyal güvenlik sorunu nasıl çözümlenecektir. Çalışan, üreten ve hizmet eden bu büyük kitenin sosyal güvenlik sorununda bir çözüm özel sigorta kurumlarının gelişimine kaldığı gibi, bir boyutuyla yeni politikalar üretilerek mevcut şemsiyenin altına sokulması gereği vardır.

Sosyal güvenlik kurumları arasında S.S.K., 60.000'ne yakın personeli ve elindeki asgari 3000 parçaya ulaşan gayrimenkulleri ile en güçlü ve teşkilatlı sosyal güvenlik kurumudur. Bunun bir sonucu olarak hastaneleri, rant tesisleri ve diğer plasmanlarıyla diğer sosyal güvenlik kurumlarının toplamından daha fazla sigortaya hizmet vermektedir. Tarım kesimi de dahil olmak üzere başta inşaat sektörü ve sanayi sektörü çalışanlarının büyük kısmını ilgilendiren bu kurumun bazı siyasi tartışmalardan arındırılarak özerk bir yapı içerisinde yönetiminin sürdürülmesi tüm Türkiye'nin hayrına olacaktır. S.S.K.'da siyasi tartışma ve çalkantıların dışında yapılacak ve hayata geçirilecek pek çok konunun alt alta sıralandırılarak bir yeniden yapılan süreci içerisinde ve sistemli olarak ele alınması ve başlatılmış çalışmaların başarıya ulaştırılması şartı sadece sigorta hastanelerinin belli politikalar içerisinde revizyona tabi tutulma veya sigorta primi tahsilatlarının toplanmasında başlatılan uygulamaların değiştirilerek sürdürülmesi ya da vergi mevzuatındaki benzer ikmalen ve re'sen prim tarhiyatının hayata geçirilmesi, bütün bunlara ilave olarak rant tesislerinin hükümet programlarında veya ekonomik paketlerde ele alındığı gibi duran aktif değerler olmaktan çıkarılıp dönen aktifler olarak çalıştırılması yalnızca bürokratların veya siyasi iktidarların değil sistemin başarısı olacaktır. Bütün bunlar için siyasi ve idari tartışmalardan arınmış ve arındırılma sisteminin başarıya ulaştırılmasını ana gaye ederek, kaybetmeyi göze alan kadroların çalışmaya devam etmesinde zorunluluk vardır. Siyasi iktidar çok büyük bir nüfus kitlesini yakından ilgilendiren bu kurum bürokratik ve idari bazda objektif altına alıp, üretilecek teknokratik çözümleri değerlendirmeli ve kurumun hayati karar ve uygulamalarına destek verecek bir yapı içerisinde kadrolar cesaretlendirmelidir. Aksi halde sosyal güvenlik söylemlerinin inandırıcılığı gün geçtikçe kaybolacaktır.

Ekonomik Bülten Internet Web adresi:
<http://www.medyatext.com/ekonomikbulten>
E-Mail adresi: cetinkaya-eb@medyatext.com